

S V E T O V Ý   B E S T S E L L E R

Alice Munroová

LÁSKA DOBŘEJ ŽENY

Alice Munroová

LÁSKA DOBREJ ŽENY

Z anglického originálu Alice Munro: *The Love of a Good Woman*
(Vintage Books, New York, 2013) preložil
Vladislav Gális

We acknowledge the support of the Canada Council for the Arts
for this translation.

Jazyková úprava Ján Zaičko
Redakcia Teodora Chmelová

Translation © 2015 by Vladislav Gális

Foto na obálke © Attila Farkas

Copyright © 2013 by Vintage (Reprint edition)
Slovak edition © 2015 by Zelený Kocúr s.r.o.
www.zelenykocur.sk

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-89761-06-7

OBSAH:

LÁSKA DOBREJ ŽENY • 7
JAKARTA • 91
CORTÉSOV OSTROV • 135
S HLAVOU V RANNOM SNE • 169
DETI TU ZOSTANÚ • 209
BOHOVSKY ZAZOBANÁ • 247
PRED ZMENOU • 291
SEN MOJEJ MAMY • 335

Venujem Ann Closeovej, svojej drahej
editorke a vernej priateľke.

POĎAKOVANIE

Ďakujem Ruth Royovej, Mary Carrovej a D. C. Colemanovi za odborné informácie, ktoré boli pre tieto poviedky podstatné. A tiež Regovi Thompsonovi za to, že mi neraz pomohol inšpiratívnym a vynaliezavým výskumom.

Poviedky z tejto zbierky, ktoré boli predtým publikované v časopise *The New Yorker*, tam vyšli v odlišnej verzii.

LÁSKA DOBREJ ŽENY

Vo Walley majú už dve desaťročia múzeum zasvätené uchovávaniu fotografií, maselníc, konských postrojov, starého zubárskeho kresla, ťažkopádneho stroja na lúpanie jablák a tiež kuriozít, ako sú pekné porcelánovo-sklenené izolátory, čo sa používali na telegrafných stĺpoch.

A je tam aj červený kufrík s nápisom D. M. WILLENS, OČNÝ OPTIK a vedľa neho je lístok: „Tento kufrík s optickými nástrojmi nie je veľmi starý, ale má veľký lokálny význam, keďže patril pánovi D. M. Willensovi, ktorý sa v roku 1951 utopil v rieke Peregrine. Kufrík sa zachránil a podľa všetkého ho našiel anonymný darca, ktorý ho pri niesol do našej zbierky.“

Oftalmoskop pripomína snehuliaka. Teda aspoň jeho horná časť – tá, ktorá je upevnená na dutej rukováti. Veľký disk a tesne nad ním menší. Vo veľkom disku je otvor, cez ktorý človek pozerá, kým sa striedajú sklíčka. Rukováť je ťažká, pretože v nej zostali batérie. Keby ste batérie vybrali a zasunuli dnu príslušnú tyč s diskom na oboch koncoch, mohli by ste prístroj šnúrou zapojiť do elektriny. No možno sa často používal na miestach, kde elektrina nebola.

Retinoskop vyzerá zložitejšie. Pod okrúhlou čelnou spouhou je niečo ako hlava škriatka s okrúhlou ploškou tváričkou a špicatou kovovou čiapočkou. V štyridsaťpäťstupňo-

LÁSKA DOBREJ ŽENY

vom uhle sa nakláňa k úzkemu stĺpiku, z ktorého má hore svietiť maličká žiarovôčka. Ploská tvár je zo skla a v skutočnosti je to také tmavé zrkadielko.

Všetko je čierne, ale to je len farebný náter. Na miestach, kde sa najčastejšie vyskytovala optikova ruka, sa farba vyšúchala a vidieť fliačik lesklého striebristého kovu.

I. JUTLAND

Miesto sa nazýva Jutland. Kedysi tu stál mlyn a menšia usadlosť, ale koncom minulého storočia všetko zmizlo a tak či onak to tu nestálo zaveľa. Mnohí ľudia sa nazdávali, že pomenovanie malo byť poctou slávnej námornej bitke z prvej svetovej vojny, lenže kým sa tá vôbec odohrala, dávno tu ležali len zrúcaniny.

Traja chlapci, ktorí sem prišli v jedno sobotné ráno začiatkom jari roku 1951, tak ako väčšina detí verili, že meno bolo odvodené od starých drevených dosák, ktoré pri rieke trčali z hlíny, a z iných rovných hrubých trámov, čo sa týčili vo vode ako zubatá kolová hradba. Lebo *jut* znamená vytŕčať. (V skutočnosti boli tie vytŕčajúce drevá pozostatkami priehrady vybudovanej v ére pred vynálezom cementu.) Dosky, hromada kamenia zo základov, orgovánový ker, rozložené jablone, deformované včelovkou chorobnou a plytká priekopa, bývalý mlynský náhon, ktorá každé leto zarástla žihľavou, boli jedinými stopami po tom, čo sa tu kedysi nachádzalo.

Bola tu aj cesta, poľná cesta, odbočka z vedľajšej cesty, ale nikdy ju ani len nevysypali štrkom a na mapách bola zakreslená len ako vybodkovaná čiara, kvázicesta. V lete ju dosť často využívali ľudia, ktorí sa priviezli k rieke, aby si tu zaplávali, alebo večer páriky, keď hľadali pokojné miesto na zaparkovanie. Odpočívadlo, kde sa dalo obrá-

LÁSKA DOBREJ ŽENY

tiť s autom, sa nachádzalo ešte pred bývalým mlynským náhonom, ale vo vlhkejších rokoch bola celá oblasť taká zaplienená žihľavou, boľševníkom a drevnatým bolehla-
vom, že autá museli občas vycúvať až na normálnu cestu.

Stopy po pneumatikách pri vode boli v to jarné ráno dobre viditeľné, ale chlapcom unikli, lebo tí mysleli iba na plávanie. No, oni tomu hovorili plávanie – vrátia sa do mesta a vyhlásia, že si zaplávali v Jutlande, ešte skôr ako zmizol všetok sneh.

Tu hore bolo chladnejšie ako na riečnej rovine bližšie k mestu. Na stromoch pri riečisku ešte nevypučal jediný lístok, zeleň bola len na zemi, fliačky medvedieho cesnaku a záružlia, sviežeho ako špenát, to rástlo popri každom potôčiku, čo stekal do rieky. A na opačnom brehu pod cédrami zbadali to, čo hľadali predovšetkým – dlhý a nízky tvrdošijný snehový závej, sivý ako kamene.

Ešte sa neroztopil.

Tak teda skočia do vody, chlad ich pobodá ako ľadové dýky. Ľadové dýky im vystrelia za viečkami a zvnútra sa im zapichnú do lebky. Párkrát pohnú rukami a nohami a vylezú von, budú sa triasť a drkotať zubami, natiahnu si na skrehnuté končatiny oblečenie, zľaknutá krv sa rozprúdi, bolestivo si opäť podmaní ich telá, a oni budú celí radi, že sa nechvastali naprázdno.

Stopy po pneumatikách, ktoré si nevšimli, došli až k priekope – v ktorej teraz nič nerástlo, ležala tam len sploštená slamovožltá tráva z vlaňajška. Prešli cez priekopu a rovno do rieky, nepokúšali sa obrátiť. Chlapci ich postúpali. No teraz už boli dosť blízko pri rieke, aby ich pozornosť upútalo niečo podivnejšie ako stopy pneumatík.

Voda sa tam bledobelaso ligotala a nebol to odraz oblohy. Bolo to celé auto, ležalo šikmo v nádrži, predné kolesá a časť kapoty zaborené do blata na dne, zaoblený kufor takmer nad hladinou. Bledobelasá sa v tých časoch na autách vyskytovala zriedka a aj ten oblý tvar bol nezvyčajný. Preto ho hneď spoznali. Malé anglické autíčko, Austin, určite v celom okrese jediné. Patrilo pánovi Willensovi, optikovi. Keď ho šoféroval, vyzeral ako kreslená postavička, pretože bol nízky, ale zato zavalitý, širokoplecí a mal veľkú hlavu. Do svojho maličkého auta sa zakaždým súkal, akoby si navliekal pritesné oblečenie.

Auto malo na streche vetrák, ktorý v teplom počasí pán Willens vždy otvoril. Aj teraz bol otvorený. Chlapci dovnútra veľmi dobre nevideli. Auto sa vďaka svojej farbe vo vode jasne črtalo, ale voda nebola úplne číra a všetko, čo bolo tmavšie, maskovala. Chlapci si čupli na breh, potom si políhali na brucho a naťahovali krky ako korytnačky, či takto neuvidia viac. Videli niečo tmavé a chlpaté, podobné chvostu nejakého veľkého zvieraťa, pretískalo sa to cez otvor v streche a lenivo sa vo vode pohybovalo. Zakrátko v tom rozoznali ruku, zakrytú rukávom tmavého kabáta, ktorý bol ušitý z nejakej hrubej a chlpacej látky. Vyzeralo to, že v aute sa telo nejakého muža – určite telo pána Willensa – dostalo do zvláštnej polohy. Sila vody – lebo aj v mlynskej nádrži bola v tomto ročnom období voda dosť prudká – ho zrejme nejakou zdvihla zo sedadla a vláčila sem a tam, takže jedno plece sa ocitlo pod strechou auta a jedna ruka sa z neho vystrčila. Hlavu mal zrejme pritísnutú o dvere a okno pri volante. Jedno predné koleso zrejme zaviazlo na dne rieky hlbšie ako druhé, takže auto sa nakláňalo nielen spredu dozadu, ale aj zboka nabok.

LÁSKA DOBREJ ŽENY

A vlastne okno muselo byť otvorené a hlava z neho musela trčať von, inak by sa ruka nemohla ocitnúť v takom uhle. To však chlapci nevideli. Vedeli si predstaviť tvár pána Willensa, akú dobre poznali – veľkú, hranatú, často teatrálnu zachmúrenú, no nikdy nie vážne hrozivú. Riedke skučeravené vlasy mal na temene červenkasté či mosadzné a česal si ich šikmo do čela. Obočie mal tmavšie než vlasy, husté a štetinaté ako húsenice. Tá tvár im už aj tak pripadala dostatočne groteskná, ako i mnohé iné tváre dospelých, a nebáli sa vidieť ju hoci aj utopenú. Ale dovideli len na to rameno a bledú ruku. Videli ju dosť jasne, keď si privykli na pohľad do vody. Pohybovala sa tam trasľavo a nerozhodne ako pierko, hoci vyzerala objemne ako kus cesta. A rovnako obyčajne, keď si už navykli na to, že tam vôbec je. Nechty pripomínali maličkú tváričku, pozerali na svet inteligentne a ústretovo, racionálne popierali svoju situáciu.

„Do psej matere,“ povedali chlapci. S rastúcou energiou a tónom rodiaceho sa rešpektu, ba vďaky. „*Do psej matere.*“

Bol to ich prvý tohoročný výlet. Prešli cez most nad riekou Peregrine, cez úzky mostík s dvoma oblúkmi, miestnymi prezývaný Pekelná brána alebo Pažerák smrti – hoci nebezpečná bola skôr ostrá zákruta na jeho južnom konci než sám most.

Bola tam aj normálna cesta pre peších, ale nevybrali sa ňou. Nikdy si na ňu nespomenuli. Možno kedysi, keď boli takí malí, že ich ešte vodili za ruku. Ale ten čas sa im z pamäti dávno stratil a odmietali sa k nemu priznávať, hoci im ako dôkaz strkali pod nos fotky a nútili ich počúvať rodinné historiky.

Teraz kráčali po železnej rímse, ktorá sa tiahla na opačnej strane mosta. Bola zhruba dvadsať centimetrov široká a asi o tridsať centimetrov vyššia než hlavná plocha mosta. Rieka Peregrine hnala zimný náklad roztopeného ľadu a snehu do Hurónskeho jazera. Ledva sa vpratala do brehov po každoročnej povodni, ktorá zmenila pláne na jazero, vytrhávala z koreňov mladé stromy a domlátila každý čln či chalupu, na ktoré dosiahla. S blatistými stružkami, čo stekali z polí a kalili vodu, s bledým slnkom na hladine vyzerala rieka ako vrúci svetlokaramelový puding. No keby do nej človek padol, zmrazila by mu krv v žilách a šmarila ho do jazera, ak by mu predtým nevytĺkla mozog z hlavy o piliere.

Autá na nich trúbili – varovne či vyčítavo –, no oni im nevenovali pozornosť. Postupovali v husom rade, sebaisto ako námesačníci. Potom na severnom konci mosta zahli k planinám, našli chodníky, ktoré si pamätali z vlašajška. Povodeň tu bola tak nedávno, že sa po nich kráčalo ťažko. Bolo sa treba prebojovať cez ošklbaný nízky porast a preskakovať z jednej mohyly zablätenej trávy na druhú. Občas skočili neopatrne a pristáli v bahne alebo v jazierku zvyšnej povodňovej vody, a keď si už zmáčali nohy, začalo im byť jedno, kde stúpajú. Čvachtali sa v blate, špliechali vo vode, až im zatekalo do vysokých gumákov. Vietor bol teplý, rozčesával oblaky na pradená starej vlny a čajky aj vrany sa škriepili, vrhali sa do rieky. Nad nimi krúžili jas-traby na postriežke, práve sa vrátili žltochvosty a červenokrídle škorce v pároch poletovali, ich pestrosť až bila do očí, akoby sa vykúpali vo farbách.

„Mali sme si doniesť dvadsaťdvojku.“

„Mali sme si doniesť dvanástku.“

LÁSKA DOBREJ ŽENY

Už neboli takí malí, aby s palicami pri líci napodobňovali strelbu a pufkali ústami. Hovorili to s nonšalantnou ľútosťou, akoby mali zbrane bežne k dispozícii.

Vyliezli po severnom brehu na miesto, kde bol len holý piesok. Do toho piesku vraj kládli vajcia korytnačky. Na to bolo ešte priskoro a vlastne celý príbeh o korytnačkách počuli pred rokmi, ani jeden z nich žiadnu nevidel. Pre istotu však špičkami kopali a dupotali po piesku. Potom sa obzerali po mieste, kde vlni jeden z nich, ešte v spoločnosti iného chlapca, našiel bedrovú kosť z kravy, ktorú sem prúd priniesol z nejakého bitúnku. Rieka každý rok spoľahlivo prinášala a zanechávala dosť prekvapivých, ťažkopádnych či podivných, alebo len dôverne známych predmetov. Baly drôtu, neporušené schodisko, ohnutú lopatu, misu na pukance. Bedrová kosť sa našla prichytená na konári sumachu – dobre to vyzeralo, lebo tie hladké konáre pripomínali kravské rohy alebo jelenie parohy s hrdzavými hrotmi.

Chvíľu sa len tak motali – Cece Ferns im ukazoval, na ktorom konári to presne bolo –, ale nič nenašli.

Tamten objav urobili Cece Ferns s Ralphom Dillerom, a keď sa ich opýtali, kde teraz je, Cece Ferns odvetil: „Vzal si ju Ralph.“ Dvaja chlapci, ktorí s ním teraz boli – Jimmy Box a Bud Salter –, presne vedeli, prečo to tak muselo byť. Cece si domov nemohol vziať nič, čo nebolo také malé, že to vedel ľahko schovať pred otcom.

Zhovárali sa o ďalších užitočných nálezoch, aké tu možno budú alebo boli v minulosti. Z plotových latiek sa dá postaviť plť, kusy naplaveného stavebného dreva sa dajú pozháňať dokopy a nechať na stavbu plánovanej chajdy či člna. Ozajstné šťastie by bolo nájsť odtrhnuté pasce na

ondatry. To by sa mohli pustiť do podnikania. Našli by dosť dreva na napínacie rámy a ukradli by nože potrebné na dratie z kože. Alebo by si obsadili prázdnu kôľňu, ktorú poznali v slepej uličke za bývalou stajňou. Bola na nej zámka, ale aj tak sa tam zrejme dalo preliezť cez okno, stačilo z neho večer sňať dosky a na úsvite ich vrátiť na miesto. Pracovať by sa dalo aj pri baterke. Nie, pri lampáši. Ondatry by sa dali zdrať z kože a kožušiny predať za veľké peniaze.

Tento projekt vzali tak vážne, že sa začali starostiť, či môžu celý deň nechať v kôľni cenné kožušiny. Jeden by musel strážiť, kým by ostatní chodili kontrolovať pasce. (Nikto nespomenul školu.)

Takto sa rozprávali, keď vyšli z mesta. Rozprávali sa, akoby boli voľní – alebo takmer voľní –, akoby nechodili do školy, nežili s rodinami a nemuseli znášať potupy spojené s vekom. A tiež akoby im vidiek a obydlia iných ľudí poskytli všetko, čo potrebujú na svoje zámery a dobrodružstvá, pričom z ich strany by sa vyžadovalo len maličké riziko a námaha.

Ďalšou zmenou v rozhovore bolo, že takmer prestali používať mená. Aj tak sa navzájom len málokedy oslovovali skutočnými menami – ba ani len rodinnými prezývkami ako Bud. No v škole mal takmer každý iné meno, niektoré z nich súviseli s tým, ako človek vyzeral či rozprával, napríklad Okuliarnik alebo Táraj, a ďalšie, ako Zadkolez alebo Slipekotrťák zase s incidentmi, skutočnými či vybájenými, ktoré sa odohrali v živote prezývaných, alebo v živote – a také mená sa odovzdávali celé desaťročia – ich bratov, otcov či strýkov. Tieto prezývky zanechali, keď boli vonku v lese alebo na riečnych planinách. Ak chceli

LÁSKA DOBREJ ŽENY

jeden druhého osloviť, povedali len „Hej“. Ešte aj používanie mien, ktoré boli fantastické, obscénne a dospelí ich údajne nikdy nepočuli, by narušilo pocit, ktorý v takýchto chvíľach mali, že berú navzájom svoj výzor, zvyky, rodinu a osobné dejiny ako niečo dané.

A predsa sa navzájom nepovažovali za kamarátov. Nikdy by niekoho neoznačili za najlepšieho kamoša, druhého najlepšieho kamoša a nikdy by ľuďi na týchto postoch nepresúvali tak, ako to robili dievčatá. Za hociktorého z týchto troch by sa dal vymeniť hociktorý z najmenej dvanástich chlapcov a ostatní by ho presne tak isto prijali. Väčšina členov tejto kompánie mala od deväť do dvanásť rokov, boli pristarí, aby ich udržali v dvoroch a vo štvrti, ale primladí, aby pracovali – hoci len zametali chodník pred obchodom alebo dovážali na bicykli potraviny. Väčšina z nich bývala na severnom konci mesta, čo znamenalo, že len čo dovŕšia istý vek, takúto prácu si budú musieť nájsť, a že nikoho z nich nikdy nepošlú študovať na Appleby alebo Upper Canada College. A nik z nich nebýval v chatrči ani nemal príbuzného vo väzení. Tak či tak panovali medzi nimi významné rozdiely v tom, ako doma žili a čo sa od nich v živote očakávalo. No tieto rozdiely zmizli, len čo sa chlapci ocitli mimo dohľadu okresnej väznice, obilného sila a kostolných veží a mimo dosahu zvonenia hodín na budove súdu.

Na spiatočnej ceste kráčali rýchlo. Kedy-tedy pobehli, ale nevzali nohy na plecia. Ani im na um nezišlo poskakovať, potĺkať sa a špliechať a stúchli aj zvuky, ktoré vydávali cestou sem, húkanie, ujúkanie. Všímali si poklady prinesené riekou, ale obchádzali ich. Vlastne kráčali tak ako dospelí,

pomerne rovnomerným tempom a najrozumnejšou trasou, ťažilo ich vedomie, kam teraz idú a čo musia spraviť. Mali niečo pred sebou, predstavu, čo sa postavila medzi nich a svet, teda to, čo má zrejme väčšina dospelých. Nádrž, auto, rameno, ruka. Mali tušenie, že keď sa dostanú na určité miesto, začnú kričať. Prídu do mesta vykrikujúc, mávajúc rukami, a všetci zastanú ako prikovaní a budú ich počúvať.

Most prešli tak ako vždy, po rímse. Ale bez zmyslu pre riziko, odvahu či nonšalanciu. Akoby kráčali po normálnom chodníku pre peších.

Nevybrali sa ostro zahýbajúcou cestou, kadiaľ sa dalo dôjsť do prístavu aj na námestie, vyšplhali sa hore brehom na chodník, ktorý ústil blízko železničiarskych búdok. Hodiny odbili štvrt'. Štvrt' na jednu.

Bol to čas, keď sa ľudia vracali domov na obed. Ľudia, ktorí pracovali v kanceláriách, mali voľné popoludnie. Ale tí, čo pracovali v obchodoch, dostali len hodinu – obchody sa v sobotu večer zatvárali až o desiatej alebo jedenástej.

Väčšina ľudí sa poberala domov na teplé sýte jedlo. Bravčové kotlety, klobásky, varená hovädzina alebo duseaná šunka. Istotne aj zemiaky, či už popučené alebo opekané, k tomu koreňová zelenina zo zimných zásob, kapusta alebo cibuľky na smotane. (Niektoré gazdinky, bohatšie alebo ľahkovážnejšie, možno otvorili plechovku s hráškom alebo nakladanou fazuľou.) Chlieb, žemle, zaváraniny, koláč. Ešte aj tí ľudia, ktorí sa nemali kam vrátiť alebo z nejakého dôvodu nechceli ísť domov, si sadli k dost' podobnému jedlu v hostinci Duke of Cumberland alebo v hoteli Merchant's, prípadne za menej peňazí za zahmlenými oknami Shervillovho mliečneho baru.